

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juni 1918 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Närvarande: herrar Hammarström, Röing, Jacob Larsson, Lyckholm, Antonsson, Elof Ljunggren, frih. Fleming, Wijk, Nilsson i Bonarp, Holmström, Jonsson i Hökhult, Rune, Nilsson i Kristianstad, Forssman, Jespersen, Söderberg, Bökelund, Johansson i Kullersta, Olsson i Ramsta och Uddenberg.

Genom proposition, nr 363, av den 19 april 1918, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag dels till förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, dels ock till kungörelse angående utsträckning för år 1918 av den tid, inom vilken ansökan om viss rättighet till utskänkning av rusdrycker skall göras.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Häri genom förordnas, att 17 § 5 mom. av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 7 saml. 40 häft. (Nr 50.)

17 §.

5. Har ansökning blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, må densamma ej bifallas. Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas, och i intet fall till flere bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsställes antal ej sättas högre än det av stadsfullmäktige eller kommunalstämman tillstyrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen föreskriva de inskränkningar med hänsyn till försäljningsställes förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida beslutet om samma inskränkningar icke finnes stå i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrida deras befogenhet, som fattat detsamma.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Förslag

till

kungörelse angående utsträckning för år 1918 av den tid, inom vilken ansökan om viss rättighet till utskänkning av rusdrycker skall göras.

Häri genom förordnas, att, utan hinder av vad genom förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker blivit stadgat angående den tid, inom vilken ansökan skall göras om erhållande av sådan rättighet till utskänkning av rusdrycker, varom i 18 § av nämnda förordning sägs, ansökan om dylik rättighet till utskänkning, som är avsedd att taga sin början under år 1919, må göras intill augusti månads utgång år 1918.

Beträffande vad föredragande departementschefen enligt ovan omnämnda statsrådsprotokoll anført vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t, får utskottet hänvisa till propositionen.

Till utskottet hava jämväl överlämnats sju i anledning av propositionen väckta motioner.

I tvenne likalydande motioner, I: 192, av herr *K. A. Nilson m. fl.* och II: 440, av herrar *Moberger* och *Hamrin*, hemställes, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, att inom intet län må upplåtas detaljhandelsrätt till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje fullt femtiotusental av länets folkmängd och i intet fall till flera bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin eller som för år 1919 erhållit rätt till detaljhandel med rusdrycker eller det eventuellt mindre antal, som framdeles kan erhålla dylik rätt».

*Motionerna
I: 192 och
II: 440.*

Herr *Jöns Pålsson* föreslår i motion I: 196, »att andra punkten i 17 §, mom. 5 av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse:

Motion I: 196.

17 §.

5. Har ansökning — — — — — ej bifallas.

Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplåtas till flere bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver — — — — — fattat detsamma.

Denna förordning — — — Svensk författningssamling.»

Likalydande motioner hava väckts av herr *Carl Magnusson*, I: 197, och herr *Andersson* i Grimbo, II: 449, med hemställan, »att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 363, besluta följande ändrade lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker:

*Motionerna
I: 197 och
II: 449.*

»Har ansökning blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, må densamma ej bifallas. Rätt till detaljhandel må icke inom något län

upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas; dock äger Konungens befallningshavande upplåta dylik rätt till bolag, som under de närmaste fem åren före den 1 januari 1918 utövat rättighet till detaljhandel med brännvin, ändå att härigenom antalet försäljningsbolag inom länet komme att överstiga ett för varje påbörjat femtiotusental av folkmängden i länet. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsställes antal ej sättas högre än det av stadsfullmäktige eller kommunalstämman tillstyrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen föreskriva de inskränkingar med hänsyn till försäljningsställes förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadsfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida beslutet om samma inskränkingar icke finnes stå i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrida deras befogenhet, som fattat detsamma.»

Motion
II: 417.

I motion II: 417 har herr *Waldén* föreslagit, »att riksdagen måtte under förutsättning av bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 363, för sin del besluta, att 18 § av förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall erhålla följande ändrade lydelse:

18 §.

I kommun, där tillstånd till detaljhandel enligt 17 § ej meddelats, må rättighet till försäljning av rusdrycker kunna tilldelas inom annan kommun bildat bolag. Sådan rättighet — — — är gällande.

Ansökan om rättighet — — — i 17 § stadgas.»

Motion
II: 430.

Slutligen har herr *Sundberg* i motion II: 430 yrkat, »att riksdagen för sin del måtte förkasta det förslag, som innehålles i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 363 till innevarande års riksdag;

samt att, därest riksdagen däremot skulle antaga nämnda förslag, riksdagen ville tillerkänna de under år 1918 för sådant ändamål, som avses i 17 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen, bildade bolag, som före mars månads utgång 1918 ingivit ansökan om tillstånd till detaljhandel med rusdrycker, rätt att, därest bolaget icke erhåller dylikt tillstånd på grund av de av Kungl. Maj:t nu föreslagna ändringarna i samma förordning, erhålla ersättning för de kostnader, som bolagen få utgiva för bildande och likvidering av desamma.»

Beträffande motiveringarna för motionärernas olika förslag får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt den nya lagstiftningen om försäljning av rusdrycker, förordningen den 14 juni 1917, som träder i kraft nästkommande 1 januari, skall såsom regel bolagssystemet tillämpas i fråga om all detaljhandel med rusdrycker, såväl spritdrycker som vin och öl. Någon begränsning av antalet bolag, som kunna, under givna förutsättningar, erhålla rättighet till detaljhandel med rusdrycker, innehåller ej den nya författningen. Rent teoretiskt skulle hinder ej möta för inrättande av dylikt försäljningsbolag inom varje kommun. Uppenbart är emellertid, att en sådan utveckling skulle på det högsta strida mot syftet med den nya lagstiftningen, vilket varit att så långt som möjligt inskränka rusdrycksförsäljningen, och självfallet är, att densamma ej varit av lagstiftarna avsedd, sannolikt ej heller förutsedd.

Utskottet.

Kontrollstyrelsen, som uppmärksammat, att på åtskilliga orter bildats nya bolag för övertagande av detaljhandeln med rusdrycker inom respektive kommuner från och med år 1919, och att särskilt i Malmöhus län, där antalet spritförsäljningsbolag redan förut är stort, ett avsevärt antal nya bolag sökt försäljningsoktroj, har med anledning härav i skrivelse den 15 sistlidne mars till chefen för finansdepartementet gjort framställning om införande i rusdrycksförsäljningsförordningen av bestämmelser, ägnade att begränsa försäljningsbolagens antal till vad som kan vara av behovet påkallat, och har kontrollstyrelsen härutinnan föreslagit en länsvis genomförd begränsning av bolagens antal till högst ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, varunder ansökan om rättighet till detaljhandel skall ingivas.

Å sid. 9 i propositionen återfinnes en av kontrollstyrelsen upprättad tablå, utvisande verkningarna av den föreslagna begränsningen. Av denna framgår, att totalantalet bolag i riket skulle komma att nedgå från 126 innevarande år till 120, samt att, medan flera län, särskilt Stockholms och Malmöhus län, finge sitt antal avsevärt reducerat, inom andra län åter folkmängdssiffrorna skulle medgiva tillkomsten av flera eller färre nya bolag.

Sistberörda konsekvens har Kungl. Maj:t emellertid icke funnit önskvärd utan i sitt nu framlagda förslag till ändrad lydelse av 17 §

5 mom. i rusdrycksförsäljningsförordningen upptagit den ytterligare inskränkningen, att inom länet rättighet till detaljhandel i varje fall icke finge tilldelas flera bolag än som under år 1918 utövat sådan rättighet.

Enligt detta förslag skulle för år 1919 högsta antalet försäljningsbolag inom hela riket stanna vid 94. I jämförelse med det antal bolag, som under innevarande år utövar detaljhandel med rusdrycker, skulle alltså den föreslagna inskränkningen gå ut över 32 bolag, varav, enligt vad i propositionen utredes, 14 i Malmöhus län, 6 i Stockholms län, 3 i vartdera av Södermanlands och Skaraborgs län, 2 i vartdera av Kalmar och Hallands län och 1 bolag i vartdera av Blekinge och Kristianstads län.

Till stöd för den föreslagna begränsningen av försäljningsbolagens antal har i propositionen åberopats i främsta rummet realiserandet av den nya försäljningslagstiftningens syfte att minska rusdrycksförsäljningen, men därjämte administrations-synpunkten. På ju färre bolag detaljhandeln med rusdrycker fördelades, desto mindre bleve enligt sakens natur förvaltningskostnaderna, och desto lättare bleve tillsynen över bolagens verksamhet. Däremot avsåges icke att förhindra anordnande av utskänkning i enlighet med vad i 18 § stadgas, d. v. s. inom kommun, där försäljningsbolag ej finnes, genom bolag inom annan kommun. Då ansökan om rättighet att inrätta sådana filialer författingsenligt skall ingivas inom samma tid som ansökan om rätt till detaljhandel i allmänhet, samt bolagsantalets begränsning enligt Kungl. Maj:ts förslag kan medföra indragning av vederbörande bolags oktroj överhuvudtaget, har i propositionen lämnats förslag till kungörelse om utsträckning för år 1918 av den tid, inom vilken ansökan om rätt till dylik utskänkning skall göras. Därigenom öppnas möjlighet för annat bolag att inom sådan kommun anordna s. k. utskänkingsfilial.

Det jämförelsevis stora antalet motioner i förevarande ämne med deras i motsatta riktningar gående ändringsförslag visar, hurusom den föreliggande frågan av de däri intresserade betraktas såsom en av de mera viktiga punkterna i rusdryckslagstiftningen. Vid valet mellan de olika förslagen till frågans lösning gäller det tydligtvis att noga väga mellan det omedelbara nykterhetsintresset, å ena, samt de behöriga hänsynen till konsumenternas krav på ej alltför besvärlig tillgång till ifrågavarande varor, å andra sidan. I sistnämnda avseende synes vara ändamålsenligt, att inköp av rusdrycker må kunna göras inom vederbörandes vanliga handelsområde.

De längst gående yrkandena i fråga om inskränkning av antalet försäljningsbolag innehållas i motionerna I:192, av herr *K. A. Nilson*

m. fl., och II: 440, av herrar *Moberger* och *Hamrin*. Dessa motionärer vilja dels skärpa den av Kungl. Maj:t föreslagna begränsningen i relation till folkmängden så, att för varje bolag kräves ett *fullt* i stället för ett *påbörjat* femtiotusental invånare, dels ock fixera ett eventuellt lägre absolut maximum på det sätt, att om för år 1919 eller senare år skulle komma att faktiskt beviljas ett lägre antal bolagsrättigheter än som författningen vid tidpunkten för beviljandet medgäve, detta faktiska tal skulle komma att innebära ett nytt strängare maximum. Varje faktisk nedgång i bolagens antal skulle bilda en ny etapp, varifrån en återgång till ett högre antal skulle vara utesluten.

Ytterst i motsatt riktning står herr *Sundberg*, som i motionen II: 430, såvitt nu är i fråga, yrkat rent avslag å propositionen.

Ståndpunkter mellan de båda förutnämnda intagas av herr *Jöns Pålsson*, motionen I: 196, som ej vill hava annan begränsning än det under år 1918 faktiska antalet bolag, samt av herr *Carl Magnusson*, motionen I: 197, och herr *Andersson* i Grimbo, motionen II: 449. De sistnämnda två motionerna avse lindrigare bestämmelser än propositionen i så måtto, att ett bolag, som under de närmaste fem åren före den 1 januari 1918 ägt bestånd, icke skall behöva i följd av relationen till folkmängden i länet förlora sin rättighet.

Samtliga de tre sistberörda motionerna hava till syfte att undvika rubbningar i de bestående förhållandena till men för vederbörande kommuners ekonomi och till besvär och kostnad för konsumenterna.

I likhet med dessa motionärer har utskottet icke blivit övertygat om att de antydda, helt visst på många håll mycket betungande olägenheterna av bestående bolags indragning utan speciella skäl skulle uppvägas av några fördelar från nykterhets- eller förvaltningssynpunkt. Även utskottet har därför funnit Kungl. Maj:ts förslag böra förändras så, att bolagens faktiska antal vid tiden närmast före den nya försäljningslagstiftningens ikraftträdande blir, icke såsom Kungl. Maj:t föreslagit en skärpning av regeln om folkmängden såsom primär basis för beräkning av tillåtna antalet bolag utan ett utvidgande undantag från denna regel. Att åter, enligt herr *Jöns Pålssons* förslag, göra 1918 års bolagssiffra till enda begränsningsgrund synes utskottet föga rationellt. Inom vissa län, särskilt de norra, kan det, i enlighet med en vederbörligen uttryckt starkare folkmening inom en eller annan kommun, befinnas erforderligt att inrätta flera bolag än de nuvarande, något som, enligt vad ovannämnda tablå visar, folkmängdsregeln utan den av Kungl. Maj:t föreslagna inskränkningen i flera fall skulle medgiva. Sistnämnda erinran träffar således också Kungl. Maj:ts förslag.

Det torde redan hava framgått, att utskottet är ense med Kungl. Maj:t och samtliga motionärer, utom herr Sundberg, om att någon begränsning av försäljningsbolagens antal bör stadgas, att lagstiftningen på denna punkt företer en säkerligen oavsiktlig lucka, som bör fyllas. Det förestående ger ock vid handen, hurusom utskottet bland de föreliggande förslagen givit företräde åt det av herrar Carl Magnusson och Andersson i Grimbo framlagda. I ett par avseenden anser utskottet sig emellertid böra föreslå avvikelser.

Motionärerna synas, åtminstone efter ordalagen att döma, hava mera fäst sig vid de nu bestående individuella bolagens ohindrade fortbestånd än vid bibehållandet av det nuvarande antalet bolag inom ett län. Om t. ex. bolaget X upplöstes, skulle enligt motionärernas förslag ett annat bolag Y ej kunna träda i stället, om därigenom länet skulle få flera bolag än folkmängden i och för sig betingade. Hade förslaget gått ut på att varje kommun, som nu har ett bolag, skulle fortfarande få, under givna förutsättningar, hava eget bolag, kunde förslaget hava ansetts framburet i ett kommunalt intresse. Även då hade förslaget dock skjutit den kommunala synpunkten alltför mycket i förgrunden. I sin föreliggande form låter förslaget sig knappast sakligt motiveras. Enligt utskottets uppfattning synes man böra stanna vid att fixera antalet bolag inom varje län såsom en undantagsvis vidare gränslinje än den av folkmängdsrelationen bestämda. En sådan form för frågans lösning medför också den fördelen, att Konungens befallningshavande blir i tillfälle att efter de olika orternas behov och andra förefallande omständigheter reglera bolagens placering på ett lämpligt sätt.

Herrar Carl Magnusson och Andersson i Grimbo hava vidare uppställt det villkoret för ett befintligt bolags bibehållande, att detsamma varit i verksamhet de närmaste fem åren före 1918. Detta villkor kunde ju äga visst fog, då det gällde att privilegiera vissa individuella bolag. Med utskottets ståndpunkt synes ett dylikt villkor äga föga rationellt samband, vartill för övrigt kommer, att dess praktiska betydelse bleve ingen. Enligt vad utskottet inhämtat, har nämligen bolagens antal inom de olika länen icke ökats under den ifrågasatta femårsperioden.

Innan utskottet lämnar spørsmålet om bolagens antal, torde det vara på sin plats att här betona vikten av, att försäljningsrättigheter ej meddelas i större utsträckning än behovet verkligen finnes påkalla. De föreslagna relativa och absoluta gränsbestämmelserna äro maxima, som självfallet ej med någon nödvändighet behöva uppnås.

Vad så beträffar övriga i motionerna innehållna förslag, synes herr *Sundbergs* förslag om tillerkännande åt under 1918 bildade bolag, som

på grund av begränsningen av bolagens antal finge avslag å sina ansökningar, av rätt till ersättning för organisations- och likvidationskostnader icke äga skäl för sig. Uppenbart är, att även utan lagfäst begränsning av bolagens antal rättigheter till detaljhandel ej komme att meddelas alla bolag, som sökt sådana.

I motionen II: 417 har herr *Waldén*, under förutsättning av bifall till propositionen, föreslagit viss utsträckning av 18 §:ns i rusdrycksförsäljningsförordningen bestämmelse om s. k. utskänkingsfilialer. I kommun, som saknar eget försäljningsbolag, skulle åt bolag inom annan kommun kunna meddelas rätt ej blott till utskänkning utan ock till utminuterung av rusdrycker. Skulle utskottets förslag rörande begränsningen av bolagens antal vinna bifall, är ju förutsättningen för motionen väsentligt försvagad. Ej ens ett genomförande av Kungl. Maj:ts förslag synes dock innebära tillräcklig grund för motionärens yrkande.

Emot Kungl. Maj:ts förslag angående utsträckt tid för ansökan om rätt till filialutskänkning under 1919 har utskottet ej något att invända. Billigheten synes påfordra en sådan utsträckning såsom konsekvens av försäljningsbolagens begränsning.

Under återopande av det ovanstående får utskottet hemställa,

1) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker icke kunnat oförändrat antagas, måtte för sin del besluta, att berörda moment skall erhålla följande ändrade lydelse:

17 §.

5. Har ansökning blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, må densamma ej bifallas. Rätt till detaljhandel må icke inom något län upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas; dock att sådan rätt i varje fall må kunna meddelas bolag till

samma antal, som under år 1918 inom länet utövat rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande upplåtande av rätt till detaljhandel, må försäljningsstälernas antal ej sättas högre än det av stadfullmäktige eller kommunalstämman tillstyrkta. Konungens befallningshavande skall därjämte vid upplåtelsen föreskriva de inskränkningar med hänsyn till försäljningsstälernas förläggning och rörelsens bedrivande, som blivit av stadfullmäktige eller kommunalstämman föreslagna, såvida beslutet om samma inskränkningar icke finnes stå i strid med allmän lag och författning eller annorledes överskrida deras befogenhet, som fattat detsamma.

2) att riksdagen måtte för sin del besluta, att 17 § 5 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker i sin ändrade lydelse skall träda i kraft å dag, som av Konungen bestämmes;

3) att motionerna

I: 192, av herr *K. A. Nilsson m. fl.* och

II: 440 av herrar *Moberger* och *Hamrin*,

I: 196, av herr *Jöns Pålsson*,

I: 197, av herr *Carl Magnusson* och

II: 449, av herr *Andersson* i Grimbo, samt

II: 430, av herr *Sundberg*, i vad den avser ändrad lydelse av ovanberörda 17 § 5 mom. i förordningen angående försäljning av rusdrycker,

må anses besvarade genom vad utskottet under

1) hemställt;

4) att motionerna

II: 417, av herr *Waldén*, samt

II: 430, av herr *Sundberg*, i under 3) icke berörd del,

måtte av riksdagen avslås; samt

5) att Kungl. Maj:ts ovan intagna förslag till kungörelse angående utsträckning för år 1918 av den

tid, inom vilken ansökan om viss rättighet till utskänkning av rusdrycker skall göras, måtte av riksdagen antagas.

Stockholm den 3 juni 1918.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservationer:

av herrar *Hammarström* och *Wijk*;

av herr *Jacob Larsson*;

av herrar *Lyckholm*, *Antonsson*, friherre *Fleming*, *Nilsson* i Bonarp, *Forssman* och *Jespersion*, som anført:

Det av Kungl. Maj:t framförda förslaget innebär en väsentlig ändring av den förra året antagna försäljningsförrordningen. Ur rent teknisk lagstiftningssynpunkt måste man ställa sig avvisande mot att redan innan lagen trätt i kraft vidtaga ändringar, såvida icke särskilt starka skäl kunna för en sådan åtgärd åberopas. Att sådana skäl skulle föreligga, har emellertid icke påvisats, utan framställningen grundar sig på antaganden, som kontrollstyrelsen gör rörande verkningarna av en i förordningen förekommande bestämmelse.

Emellertid skulle, såsom påvisats i motion av herr Sundberg (II: 430), ett bifall till propositionen även i den ändrade form som utskottet föreslagit kunna medföra avsevärda olägenheter. Sålunda skulle kunna inträffa, att en kommun, där den övervägande delen av befolkningen önskade försäljning av vissa rusdrycker — exempelvis vin och öl — icke skulle kunna erhålla sådan, då ett bolag i annan kommun icke kan medgivas *utminutering* utom den kommun, där det har sin hemvist. Ett bolag kan visserligen medgivas rätt till *utskänkning* inom annan kommun, men man kan icke tvinga bolaget att söka sådan rättig-

het, och det kan sålunda inträffa, att inom ett län, där så stort antal bolag som får existera redan finnes, vissa kommuner skulle bliva förhindrade att erhålla såväl detaljhandel som utskänkning. Den föreslagna bestämmelsen skulle sålunda innebära, att de kommunala myndigheterna i stor utsträckning frångå den bestämmanderätt i fråga om alkoholhaltiga drycker som försäljningsförordningen givit dem.

En så genomgripande förändring synes oss vara synnerligen olämplig, och hava vi därför ansett, att utskottet bort hemställa,

att Kungl. Maj:ts proposition nr 363 icke måtte av riksdagen bifallas; samt

av herrar *Elof Ljunggren, Holmström, Olsson* i Ramsta och *Uddenberg*, vilka, med hänvisning till motiveringen i motionerna I: 192 av herrar K. A. Nilson, Alfred Stjärner och Carl Ekman samt II: 440 av herrar Moberger och Hamrin, ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker m. m. skall erhålla följande ändrade lydelse:

17 §.

5. Har ansökning blivit avstyrkt av stadsfullmäktige eller kommunalstämma inom den kommun, där försäljningen är avsedd att äga rum, må densamma ej bifallas. Rätt till detaljhandel med brännvin må icke inom något län upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje fullt femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas, och i intet fall till flera bolag än som under år 1918 eller, där ansökningen avser senare år än 1919, under det nästförutgångna året inom länet utövat rättigheter till detaljhandel med brännvin. Medgiver Konungens befallningshavande — — — — — fattat detsamma.